

Maahanmuuttotataustaisen oppilaan oppimispolulla

Outi Laitinen ja Helena Nissilä
Oulun yliopisto

VALO

oppimispolun alku suomalaisessa
koulutusjärjestelmässä
maahanmuuttotaustaisille
oppijoille

Mistä oppilaat tulevat?

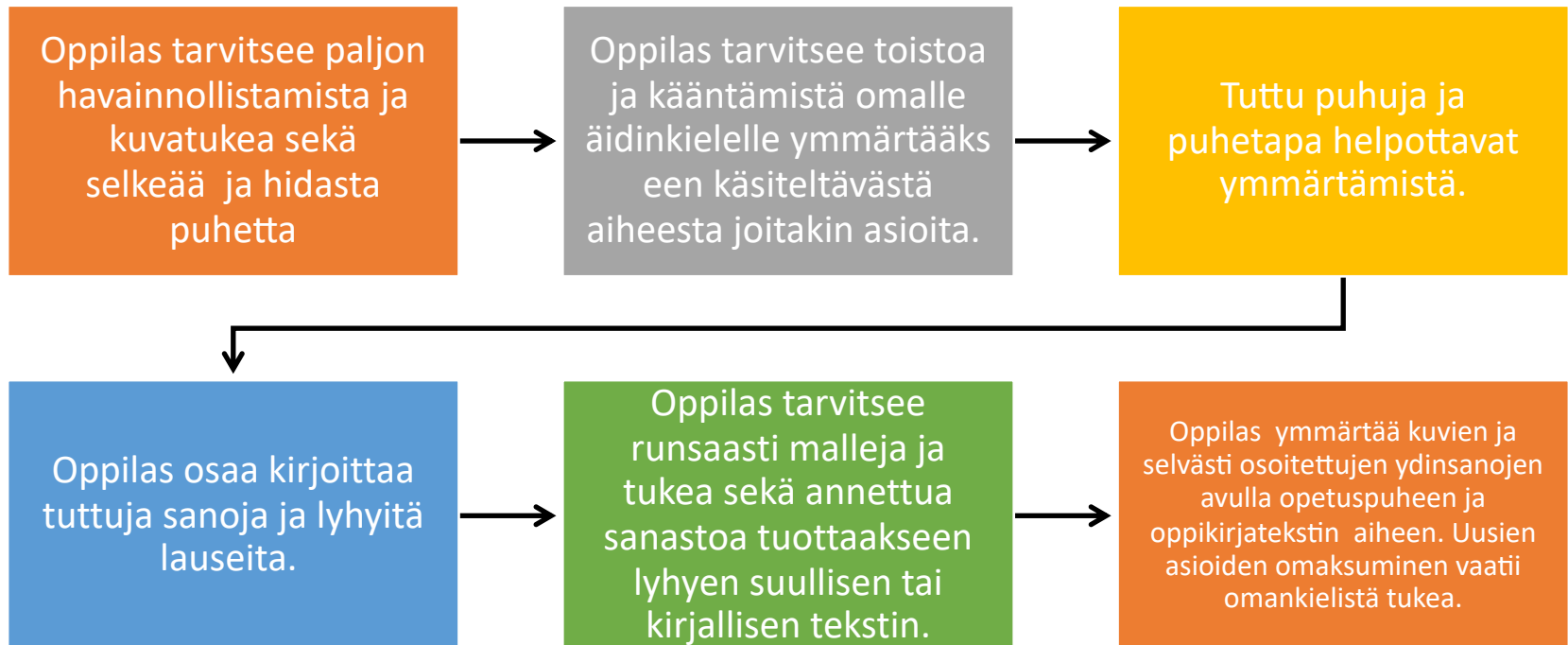
- Vanhemmat tulevat töihin tai opiskelemaan
- Parisuhteen myötä mukana tulevat perheenjäsenet
- Perheenyhdistämisen kautta
- Kiintiöpakolaisina pakolaisleiriltä
- Turvapaikanhakijoina
- Yksin maahantulleita alaikäisiä – vastaanottokeskuksen alaikäisyksikkö
- Suomessa syntyneitä
- Kouluikäisinä Suomeen adoptoituja
- Lähetystyön takia

Valmistavan opetuksen tavoite

Valmistavan opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle tarvittavat valmiudet suomen tai ruotsin kielessä ja tarpeelliset muut valmiudet esiopetukseen tai perusopetukseen siirtymistä varten sekä edistää oppilaiden tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan.

(OPS 2014)

Kohti kehittyvää alkeiskielitaitoa

Valmistavan opetuksen rahoitus

Perustuu valtionosuusjärjestelmään

Rahoitus on 100% kunnille

Rahoitus määräytyy oppilasmäärän ja oppilasta kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella.
Rahoitus on kytketty oppilaan läsnäolokuukausien määrään

Rahoitusta on mahdollista saada 9 läsnäolokuukauden ajalta/oppilas

[OKM rahoitusjärjestelmän raportit](#)

OPETUS- JA KULTTUURITOIMEN RAHOITUSJÄRJESTELMÄN RAPORTIT

Etusivu | Takaisin | [Tulostettava pdf-versio sivusta](#)

VALTIONOSUUS/RAHOITUSSOVELLUS 2023 *** OPETUS- JA KULTTUURITOIMI *** PVM: 24.04.2023 ***
*** RAPORTTI: VOS6SL23 ***

483

YKSITYISKOHTAINEN LASKELMA KÄYTTÖKUSTANNUKSIIN MYÖNNETYSTÄ VALTIONOSUUDESTA/RAHOITUKSESTA (EUROA) VUODELLE 2023.

Koulutusmuoto	01 Laskennall. perusteen yksiköiden lkm	02 Laskennall. peruste /yksikkö	03 Valtionos. laskennall. peruste	04 Rahoi- tus%	05 Kokonais- rahoitus	06 Kokonais- rahoitus aiemmin	07 Kok. rah. muutos aiempaan

@	002053 Kajaanin kaupunki						
20052 Esiopet: pid.oppiv. 5-vuotiaat	1,0	10.033,42	10.033	100,00	10.033	10.033	0
20068 Perusop: aikuisten perusopetus	200,0	327,33	65.466	100,00	65.466	65.466	0
20074 Perusop: aikuisten po arv.korj	186,0	327,33	60.883	100,00	60.883	60.883	0
20056 Perusop: piden. vaik.keh.vamm	11,0	33.871,68	372.588	100,00	372.588	372.588	0
20057 Perusop: muu pidennetyn oppiv.	65,0	21.134,22	1.373.724	100,00	1.373.724	1.373.724	0
20060 Joustavan perusopetuksen lisä	20,0	2.931,21	58.624	100,00	58.624	58.624	0
20067 Perusop: valmistava opetus	900,0	1.323,56	1.191.204	100,00	1.191.204	1.191.204	0
20073 Perusop: valmistavan arviokorj	-32,0	1.323,56	-42.354	100,00	-42.354	-42.354	0

noin 1 150 000 €

Valmistava opetus on perusopetuksen ulkopuolista opetusta

Perusopetukseen valmistavan opetuksen
opetussuunnitelman perusteet

Oman kunnan/kaupungin/koulun
perusopetukseen valmistavan opetuksen
opetussuunnitelma

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Oman kunnan/kaupungin/koulun
perusopetuksen opetussuunnitelma

Valo-opetuksen sisällöt

Opsin ydinsisällöt

Valmistavassa
opetuksessa saa
keskittyä ydinsisältöihin

Keskitytään
etenemisen kannalta
välttämättömiin
sisältöihin

Esimerkiksi
matematiikan
perustaitojen tultava
vahvoiksi, jotta niiden
päälle voi rakentaa

Matematiikan
merkitystä korostetaan
yhteiskunnallisessa
keskustelussa

Kielten opiskelun
merkitystä korostetaan
yhteiskunnallisessa
keskustelussa

Opinto-ohjelma

- Suomen kieli on sekä opiskelun kohde että väline, joten kaikki koulussa vietetty aika liittyy kielen oppimiseen
- Kaikkia perusopetuksessa opetettavia oppiaineita opiskellaan suomeksi
- Jokaiselle oppilaalle tehdään oma opinto-ohjelma (valmistavan opetuksen opinto-ohjelma), joka pohjautuu oppilaan aikaisempaan oppimishistoriaan – alkuhaastattelu 😊
- Jokainen oppilas etenee täysin omaa oppimispolkuaan taitotasolleen sopivilla materiaaleilla varustettuna

TULKKAUS

- Tulkkamuoto (läsnäolo-, puhelin-, tai videotulkkaus)
 - Salamatulkkkaus äkillisiin tilanteisiin
- Käytä aina ammattitulkkia
- Tulkki tulkaa peräkkäistulkkausmenetelmällä viranomaisen ja asiakkaan välisen dialogin
- Tulkki on puolueeton ja vaitiolovelvollinen
- Tulkki voi tehdä muistiinpanoja, jotka hän hävittää tulkkauksen jälkeen

Tulkin tilaus

Tulkkauskieli

Päivämäärä,
kellonaika ja kesto

Tulkkauspaikka,
käyntiosoite ja
viranomaisen nimi

Tilaajan nimi ja
puhelinnumero,
laskutusosoite

Asiakkaan nimi
(esteellisyys ja
laskutus)

Tulkkauksen aihe

Erytistoiveet
esimerkiksi
terveys-
tarkastukseen tms.

Kodin ja koulun yhteistyö

- Vanhempaintapaamisissa käytetään virallista tulkkia
- Tarvittavat kaavakkeet/lomakkeet täytetään yhdessä tulkkialaverin aikana
- 'Koulun kielen'-käsitteitä ei ole olemassa kaikissa kielissä – ne täytyy avata vanhemmille väärinkäsitysten välttämiseksi
- Vanhemmat tehdään osalliseksi kaikista koulun käytänteistä
- Vanhemmat tehdään tietoisiksi kaikista koulun tapahtumista – vanhempainillat -> tulkit

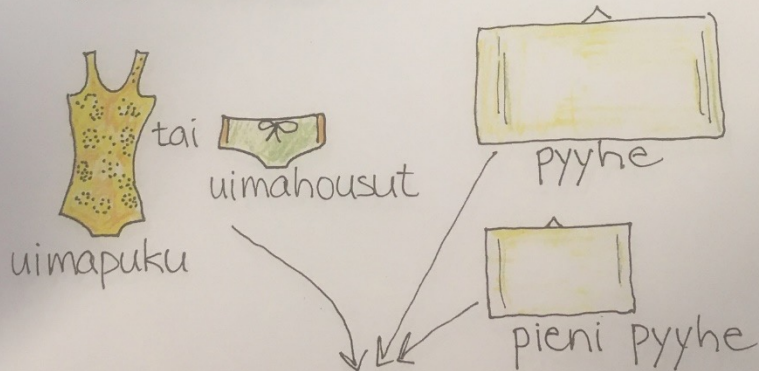
Hei !

Me menemme 13.2 - 17.2
uimaan . Me menemme
Raksilan uimahalliin. Me menemme
sinne bussilla. Me uimme joka
päivä

Koulu alkaa kello 9.15
Koulu loppuu kello 13.30

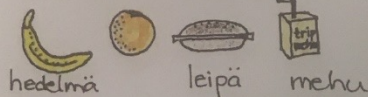
Ota mukaan:

+ muovipussi

Voit ottaa myös
evästä mukaan !

Ota myös reppu mukaan!

t. Outi ja Sari

Outi Laitinen ja Helena Nissilä

Mistä
yhteistyö
syntyy?

Kohtaaminen

Kuunteleminen

Kysyminen

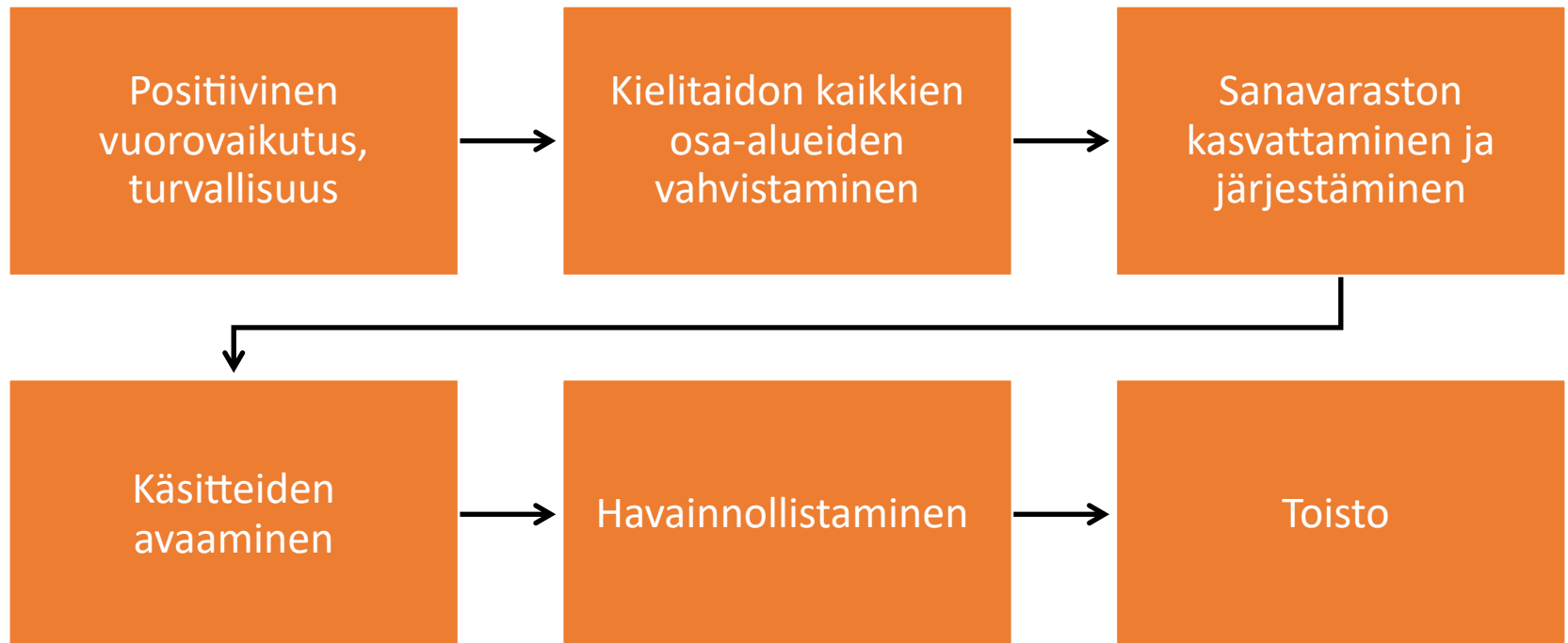
Kunnioittaminen

Valo-
opetuksen
ydin

Oppilaat käyttävät
kaiken kielivarantonsa
selviytyäkseen päivästä

- Koko koulupäivä on autenttista toisen kielen oppimista
- Oppikirjojen teksteistä selviytymiseen vaadittavan kielitaidon kehittyminen kestää noin 4 – 8 vuotta

Avainasioita

Vesi opsissa

1.lk(-5.lk)

Keksiminen, kokeileminen, tutkiminen ja ongelmaratkaisua lähiympäristössä ja arjessa

Luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä, tutkimuksen tekemisen eri vaiheet, arjen pulmien tarkastelua joihin keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja, pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia lähiympäristössä, kasvien kasvatusta

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

Vesi, ilma, ääni, valo, lämpö ja suoja

Puhdas vesi, veden riittävyys, ilman ominaisuuksia, eläinten pesät, koti

2.lk

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

Vesi, ilma, ääni, valo, lämpö ja suoja

Veden ominaisuudet, tuuli, valo ja varjo, eläinten pesät

3-6 lk

Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulku

Vesi, ilma, ääni, valo, lämpö ja suoja

Veden ominaisuudet, veden olomuodot, veden kiertokulku, lämpötila, sää kylmältä suojautuminen, jääkausi Suomessa, eläinten suojan tarve

jne.

Valo-oppilaan integrointi perusopetus- ryhmiin

Kielellisiä
taitoja ja
koulunkäynti-
valmiuksia

”Keskeistä on ymmärtää kotoutumisprosessin dialogisuus ja se että oppivelvollisuusikäisten vastasaapuneiden myötä kouluyhteisön rooli integroitumisessa on tärkeä. Opettajien ja koko kouluyhteisön valmiudet dialogiin vaikuttavat merkittävästi valmistavaan opetukseen liittyvien tavoitteiden saavuttamiseen.”

Karvin julkaisu, s. 56, 2022

Integrointi- tunnit

Integroinnit perusopetuksessa olevaan kotiryhmään aloitetaan mahdollisimman pian esim. taide- ja taitoaineissa tai muuten oppilaalle vahvassa oppiaineessa

Oppilaan integrointi-ryhmäksi katsotaan pääsääntöisesti oman ikätason mukainen luokka (max -1 oma ikätaso)

Oppilaan integrointi-tunteja lisätään kielitaidon karttuessa.

Koulunkäynninohjaaja saattaa oppilaan integrointi-tunnille alkuvaiheessa

Rehtori vastaa integrointien toteutumisesta

Täällä puhutaan
näitä kieliä

somali

thai

venäjä

arabia

persia

suomi

Sorry

Waan ka xumahay

Perdón

Anteeksi!

סליחה

Pardon

Förlåt

Unnskyld

Valmistavan opetuksen arviointi

Osallistumistodistus: opiskellut
oppiaineet, niiden laajuus ja
sisältö sekä kuvaus oppilaan
edistymisestä

Arviointi on sanallista

Arvioinnin suorittavat
yhteistyössä kaikki oppilasta
opettavat opettajat

Integrointi-
tuntien
arviointi
valmistavan
opetuksen
päätyessä

Oppilasta opettanut opettaja
arvioi oman oppiaineensa osalta

- sisältö – mitä on opetettu
- edistyminen – sanallinen kuvaus oppilaan edistymisestä
- laajuus – kuinka monta tuntia oppilas on osallistunut opetukseen

Oppiaineet	Tavoitteet, sisällöt, mahdolliset painoalueet	Toteutus, käytetyt materiaalit ja vuosiviikkotunnit	Edistymisen arviointi
Suomi tois 			
Matematiik 	0 / 20000	0 / 20000	0 / 20000
Ympäristö- 	0 / 20000	0 / 20000	0 / 20000
Englanti 	0 / 20000	0 / 20000	0 / 20000
Liikunta 	0 / 20000	0 / 20000	0 / 20000
Kuvataide			
Näyttök			

Opinto-ohjelmasta on valtavasti hyötyä valo-oppilaan arvioinnissa

Esimerkiksi valo-oppilaan arviointi kuvataiteessa

Sisällöt:

- Omien kuvien suunnitteleminen, tekeminen ja arvioiminen seuraavilla välineillä ja välineiden eri tekniikoiden läpikäyminen :
 - grafiikka
 - revintä
 - pastelliliidut
 - puolipeitevärit
 - vahavärit
 - pullovärit
 - rakentelu kierrätysmateriaaleilla
 - hiili
- Omien ja toisten kuvien tarkastelu
- Luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön tarkastelu
- Esineympäristön havainnointi

Kuvataiteen arviointi jatkuu...

Edistyminen:

- Olet kiinnostunut kuvataiteen asioista. Osaat työskennellä tavoitteellisesti ja pitkäjänteisesti. Kuuntelet hyvin ohjeita ja kokeilet rohkeasti erilaisia materiaaleja ja tekniikoita kuvallisessa ilmaisussa. Sinulla on paljon omia ideoita kuvataiteen töissäsi. Olet edistynyt hyvin.

Laajuus:

- Olet osallistunut opetukseen 78 tuntia.

Pedagoginen osaaminen

Arviointi on
parhaimmillaan
osa
oppimisprosessia

Arvioinnin
tarkoituksena on
tukea oppimista

Miten oppilas
voi parhaiten
osoittaa
osaamisensa
'kehittymässä
olevalla suomen
kielen taidolla'?

Opettajan tulee
pistää peliin
koko
pedagoginen
osaamisensa
arvioinnin
toteuttamiseksi

Valosta perusopetukseen

Valmistavan opetuksen jälkeen
oppilas siirtyy perusopetuksen
oppilaaksi

Oppilaalle tehdään
oppimissuunnitelma

Luokanopettaja/luokanvalvoja
tapaa oppilaan, hänen
vanhempansa

Jos oppilas vaihtaa koulua,
oppilaan opinto-ohjelma valo-
ajasta lähetetään uuteen
kouluun

Onko jo
valmista kun
siirtyy
valmistavasta?

- Ota huomioon, että vasta valmistavasta opetuksesta siirtyneillä oppilailla eri oppiaineiden kivijalka voi rakentua eri raaka-aineista kuin suomalaisen opetussuunnitelman mukaan opiskelleilla oppilailla
- Toisaalta oppilailla voi olla valtava tietomäärä jollakin muulla osaamallaan kielellä oman kotimaan/maanosan näkökulmasta esimerkiksi historiassa
- Oppilas tarvitsee aikaa siirtymävaiheessa tottuakseen uusien opettajien puheen intonaatioon, rytmiin sekä nonverbaaliseen viestintään.

Mitä on S2- opetus?

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (S2)

OPPIAINE Äidinkieli ja kirjallisuus

Suomen kieli
ja kirjallisuus

Suomi toisena
kielenä ja
kirjallisuus

Romanikieli ja
kirjallisuus

Viittomakieli
ja kirjallisuus

Saamen kieli
ja kirjallisuus

Ruotsin kieli ja
kirjallisuus

OPPIMÄÄRÄT
Yhteensä 12

Oppimäärän valinta

- Oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä
- Oppilaan huoltaja päättää oppimäärää koskevista valinnoista (Perusopetuslaki 628/1998, 30 §)
- Mikäli oppilaan oppimääräksi on valittu S2, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty
- Arviointi suhteessa OPS:n tavoitteisiin.

Opetus- järjestelyt

- Kun oppilaan oppimääräksi on määritelty suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, oppilasta opettavat opettajat suunnittelevat tarkoituksenmukaiset opetusjärjestelyt.
- Suositeltavinta on sijoittaa äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärien tunnit samaan aikaan eli ns. palkittaa ne työjärjestykseen.
- S2-tunnit samaan aikaan kuin suomen kieli ja kirjallisuus -opetus

Esimerkkejä opetus- järjestelyistä

- Koko äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärä erillisessä S2-opetuksessa
- Osa tunneista erillisessä S2-ryhmässä ja osa kotiluokan S1-tuntien mukana
 - yhteistyön ja suunnittelun merkitys
 - oppilaan tulee saada kaikilla tunneilla S2-oppimäärän mukaista opetusta ja hänet on arvioitava S2-oppimäärän tavoitteiden mukaisesti.
 - edellyttää opetuksen eriyttämistä suomen kielen ja kirjallisuuden oppitunneilla
- Samanaikaisopetuksena

S2- oppimäärä ja oppimis- suunnitelma

- S2-opetuksen opetusjärjestelyt, tuntimäärät, tavoitteet ja tuki on hyvä kirjata oppimissuunnitelmaan.
- ”Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Tarvittaessa laaditaan oppimissuunnitelma.”

POPS 2014

Suomi
toisena
kielenä ja
kirjallisuus -
oppimäärän
OPS

Viisi sisältöaluetta

- Vuorovaikutustilanteissa toimiminen
- Tekstien tulkitseminen
- Tekstien tuottaminen
- Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen
- **Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena**

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuusoppisisältöjä

Aakkoset	Vokaalit	Konsonantit	Vokaaliharmonia	Tavu / ta-vu-tus	Virke, iso alkukirjain, sanaväli, loputusmerkki
Huudahdus, käsky, toteamus	Kysymyssanat	Käskysanat	Äng-äänne	Yksikkö ja monikko (t-monikko)	Erisnimet ja yleisnimet
Yhdyssanat	Verbit	Substantiivit	Adjektiivit	Verbin persoonamuodot	Verbityypit
Nominityypit	Astevaihtelu	Partitiiviobjekti	Lukusana + partitiivi	Viesti	Satu
Tietoteksti			Määritelmä	käsittekartta	

a e i o u y ä ö

VOKAALIHARMONIA

A O U

E I

Ä Ö Y

NOMINITYYPIT

Miten sanat
muuttuvat,
kun lisätään päätte?

Kun sanan lopussa on

i-> e

nimi nimellä

järvi järvellä

pieni pienellä

i-> i

posti postissa

teatteri teatterissa

e->ee

huone huoneessa

perhe perheessä

si->de

uusi uudessa

vuosi vuodessa

nen-> se

nainen naisella

viimeinen viimeisellä

is-> ii

kallis kalliissa

kaunis kauniissa

as->aa

oppilas oppilaalla

lounas lounaalla

us->ukse

vastaus vastauksen

otus otuksen

ys->ykse

kysymys kysymyksen

os->okse

katos katoksen

mainos mainoksen

ös->ökse

päätös päätöksen

yys->yyde

ystävyyden

Verbityypit

Astevaihtelu

Verbityyppi 1 (huomaa k, p, t -vaihtelu)

LUKEA -a/ä

positiivinen negatiivinen

minä	luen	en lue
sinä	luet	et lue
hän	lukee	ei lue
me	luemme	emme lue
te	luette	ette lue
he	lukevat	eivät lue

Verbityyppi 2

SYÖDÄ -da/dä

positiivinen negatiivinen

minä	syön	en syö
sinä	syöt	et syö
hän	syö	ei syö
me	syömme	emme syö
te	syötte	ette syö
he	syövät	eivät syö

Verbityyppi 3

TULLA -la/lä, -na/nä, -ra/rä, -sta/stä

positiivinen negatiivinen

minä	tulen	en tule
sinä	tulet	et tule
hän	tulee	ei tule
me	tulemme	emme tule
te	tulette	ette tule
he	tulevat	eivät tule

K

kk : k kukka : kukan
 k : - mäki : mäen
 nk : ng kenkä : kengän
 k : v kyky : kyvyn

P

pp : p kuppi : kupin
 p : v lupa : luvan
 mp : mm kampa : kamman

Verbityyppi 4 (huomaa k, p, t -vaihtelu)

TYKKÄTÄ -Vta/Vtä

positiivinen negatiivinen

minä	tykkään	en tykkää
sinä	tykkäät	et tykkää
hän	tykkää	ei tykkää
me	tykkäämme	emme tykkää
te	tykkäätte	ette tykkää
he	tykkäävät	eivät tykkää

Tykkään taitteesta!

Verbityyppi 5

TARVITA -ita/itä

positiivinen negatiivinen

minä	tarvitsen	en tarvitse
sinä	tarvitset	et tarvitse
hän	tarvitsee	ei tarvitse
me	tarvitsemme	emme tarvitse
te	tarvitsette	ette tarvitse
he	tarvitsevat	eivät tarvitse

Minä tarvitsen tarveita ruokaa.

T

tt : t katto : katon
 t : d äiti : äidin
 lt : ll kulta : kullan
 nt : nn ranta : rannan

S2- oppimäärän arvioinnista

- Arviointi aina sen oppimäärän mukaan, mitä oppilas opiskelee
- Hox! Kannattaa tarkistaa arviointikirja!
- Edistyminen ja suoriutumisen arviointi suhteessa S2-oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin
- Arviointi pohjautuu opetuksen tavoitteisiin ja niistä johdettuihin kriteereihin sekä jatkuvaan ja monipuoliseen havainnointiin ja näyttöön opetussuunnitelman mukaisesti
- Mikäli oppilas opiskelee S2-oppimäärää osittain kotiluokan mukana, korostuu opetuksen suunnittelussa ja arvioinnissa opettajien välinen yhteistyö
- Arvioinnin päävastuu sillä opettajalla, joka opettaa suuremman viikkotuntimäärän

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita	S5	Oppilas oppii vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita.	Oppimistavoitteiden asettaminen	Oppilas tekee havaintoja kielenoppimisestaan ja omista oppimisen tavoistaan.	Oppilas osaa ohjautusti asettaa itselleen oppimistavoitteita.	Oppilas tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan kielenoppijana ja kielenkäyttäjänä sekä asettaa itselleen oppimistavoitteita.	Oppilas asettaa itselleen haasteellisia oppimistavoitteita ja edistää yhteistä oppimista.
T 14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa	S5	Oppilas oppii havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa.	Eri oppiaineiden kielen ymmärtäminen	Oppilas käsittelee eri oppiaineiden aiheita arkikielellä.	Oppilas ymmärtää pääasiat eri oppiaineiden teksteistä ja sen, millaisista osista tekstit rakentuvat.	Oppilas ymmärtää ikätasonsa mukaista oppiaineiden kieltä vuorovaikutuksessa muiden kanssa.	Oppilas ymmärtää itsenäisesti lukemalla eri oppiaineiden tekstejä. Oppilas kuvailee, millaisista osista tekstit rakentuvat.
T15 kannustaa oppilasta kehittämään tietojansa ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä	S5	Oppilas oppii kehittämään tietojansa ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä.	Tekstin rakentaminen ja tiedonhaku	Oppilas etsii yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä. Oppilas osallistuu yhteiseen työskentelyyn kuuntelemalla. Oppilas tietää, että kaikki tieto ei ole luotettavaa.	Oppilas etsii tietoa tutuista tai annetuista lähteistä, mutta käsittelee tietoa toistaen. Oppilas osallistuu yhteiseen työskentelyyn. Oppilas tietää luotettavia lähteitä.	Oppilas käyttää lähdetietoa kopioimatta sitä suoraan. Oppilas edistää yhteistä työskentelyä. Oppilas tekee havaintoja lähteiden luotettavuudesta.	Oppilas tuottaa hankkimansa lähdetiedon pohjalta jäsenllynn suullisen tai kirjallisen tekstin itsenäisesti. Oppilas valitsee ohjautusti tilanteeseen ja aiheeseen sopivan tavan hankkia tietoa.

Miten arvioidaan myöhään valmistavasta opetuksesta siirtyvät oppilaat?

- Jos vuosiluokkakokonaisuuden tavoitteet eivät ole realistisia, tulee tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot
- **Oppimissuunnitelmaan** kirjataan tavoitteet ja sisällöt alempien vuosiluokkien tavoitteita hyödyntäen ja arvioidaan suhteessa näihin tavoitteisiin
- Muistettava, että vaikka tavoitteet olisivat alempien vuosiluokkien mukaisia, oppilaan tulee päästä osalliseksi samoista teksteistä ja tekstilajeista kuin luokkatasonsa muutkin oppilaat
- Jos opetusjärjestelyissä oppilas on osan tunneista suomen kieli ja kirjallisuus - oppimäärän tunneilla, opetuksen ja arvioinnin vastuualueet määriteltävä selkeästi oppimissuunnitelmaan

Mitä on kielitetoinen opetus?

" Se ei
osaa mittää"

- Tutkimusten mukaan oppiaineissa käytettävän kielen ymmärtämiseen vaadittavan kielitaidon kehittyminen vie 4–8 vuotta
- Lisäksi on huomioitava, ettei "akateeminen" kielitaito kehity itsestään
- Tämä on otettava huomioon kaikkien oppiaineiden opetuksessa

”Jos haluat oppilaiden lopettavan kahdentoista vuoden koulunkäynnin älykkäinä, luovina ja kielellisesti lahjakkaina, kohtelevat heitä ensimmäisestä koulupäivästä alkaen älykkäinä, luovina ja kielellisesti lahjakkaina.”

- Jim Cummins

Kohti kehittyvää alkeiskielitaitoa

- Oppilas tarvitsee paljon havainnollistamista ja kuvatukea sekä selkeää ja hidasta puhetta, toistoa ja kääntämistä omalle äidinkielelle ymmärtääkseen käsiteltävästä aiheesta joitakin asioita.
- Tuttu puhuja ja puhetapa helpottavat ymmärtämistä.
- Oppilas osaa kirjoittaa tuttuja sanoja ja lyhyitä lauseita.
- Oppilas tarvitsee runsaasti malleja ja tukea sekä annettua sanastoa tuottaakseen lyhyen suullisen tai kirjallisen tekstin.
- **Opetuspuheesta ja oppikirjatekstistä hän ymmärtää kuvien ja selvästi osoitettujen ydinsanojen avulla aiheen. Uusien asioiden omaksuminen vaatii omankielistä tukea.**

(Kehittyvän kielitaidon asteikko, Oph)

KIELITIETOISUUS JA OPS 2014

- Eri kielten käyttö rinnakkain koulun arjessa nähdään luontevana ja kieliä arvostetaan.
- Jokaisella oppiaineella on oma kielensä, tekstikäytäntönsä ja käsitteistönsä. Eri tiedonalojen kielet ja symbolijärjestelmät avaavat samaan ilmiöön eri näkökulmia. Opetuksessa edetään arkikielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. Kielitietoisessa koulussa jokainen aikuinen on kielellinen malli ja myös opettamansa oppiaineen kielen opettaja.
(OPS 2014, luku 4.2)

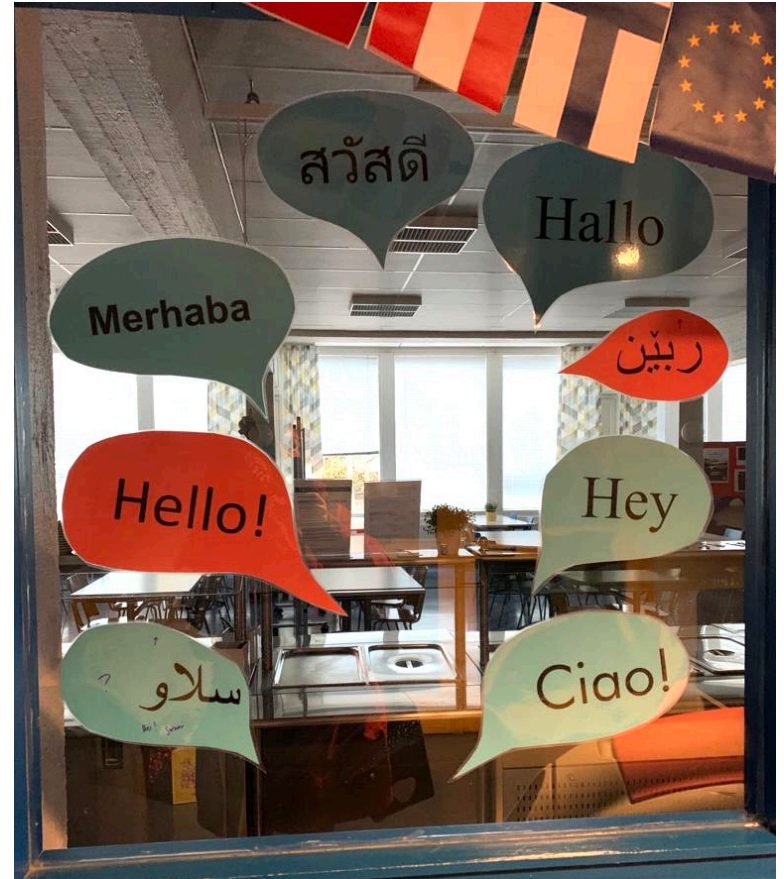
MEIDÄN
LUOKASSA
PUHUTTAVIA
KIELIÄ

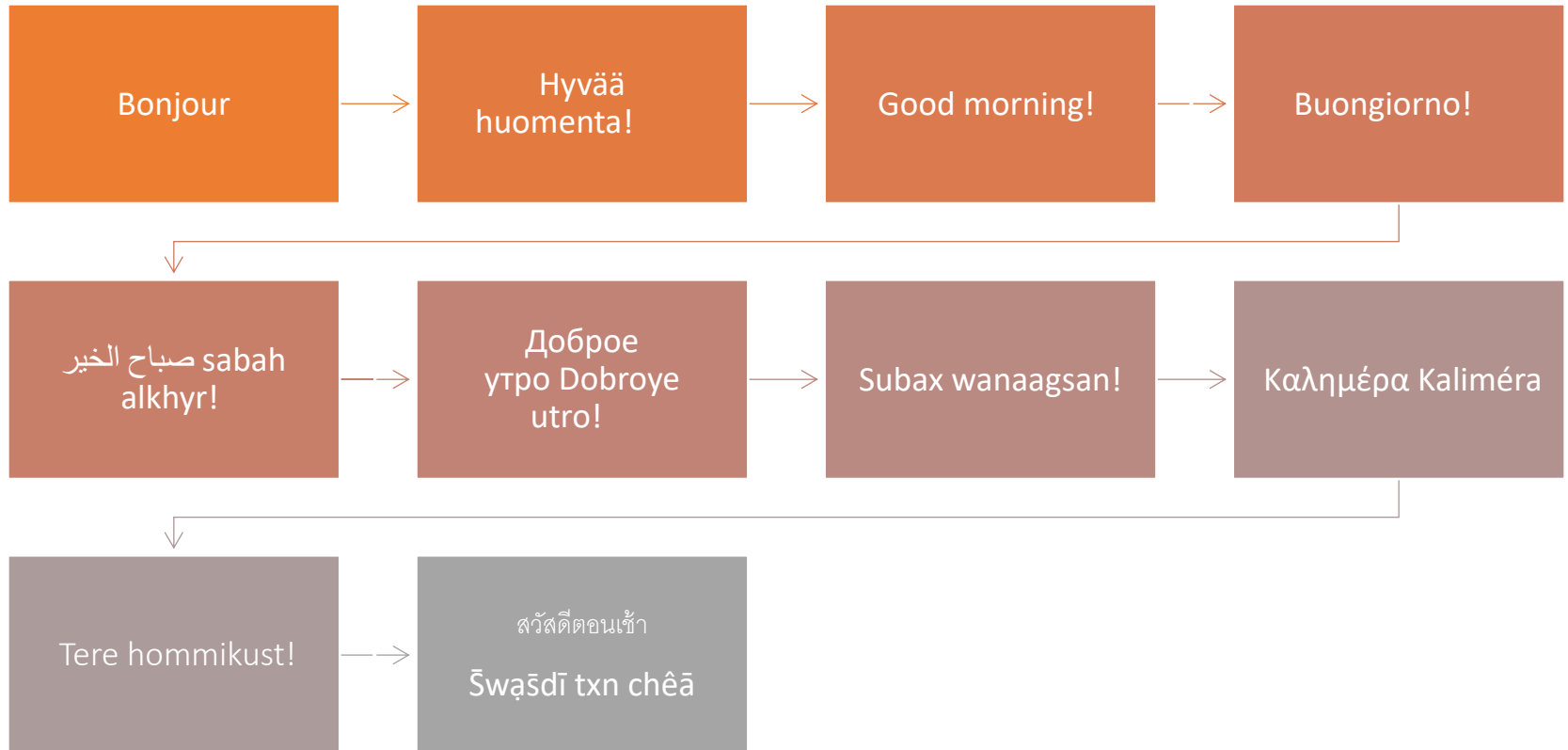
SUOMI

ITALIA

TURKKI

INDONESIA

Jokainen kieli on
oppimisen kieli.

- Nancy Commins

Kielitietoisuus kaikkien oppiaineiden opetuksessa

Opiskelussa vaadittavia taitoja tai
kieltä ei opita itsestään.

Tarvitaan eettistä herkkyyttä ja
tietoisia menetelmiä.

Oppiaineiden kieli

"Jokaisella oppiaineella on oma kielensä, tekstikäytäntönsä ja käsitteistönsä. Eri tiedonalojen kielet ja symbolijärjestelmät avaavat samaan ilmiöön eri näkökulmia.

Opetuksessa edetään arkikielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. Kielitietoisessa koulussa jokainen aikuinen on kielellinen malli ja myös opettamansa oppiaineen kielen opettaja."

(OPS 2014, luku 4.2)

Mieti oman oppiaineesi kieltä

- Opetustuokioilla
- Teksteissä
- Tehtävissä
- Sähköisissä materiaaleissa
- Testeissä

Toisen kielen oppijan näkökulmasta

ARKIPUHEKIELI

OPPIAINEILLE
TYYPILLINEN
TIEDONALAN KIELI

Arkipuhekieli

Arjessa toistuvat
tilanteet

Vapaamuotoisissa
tilanteissa
käytettävä kieli
opitaan melko
nopeasti

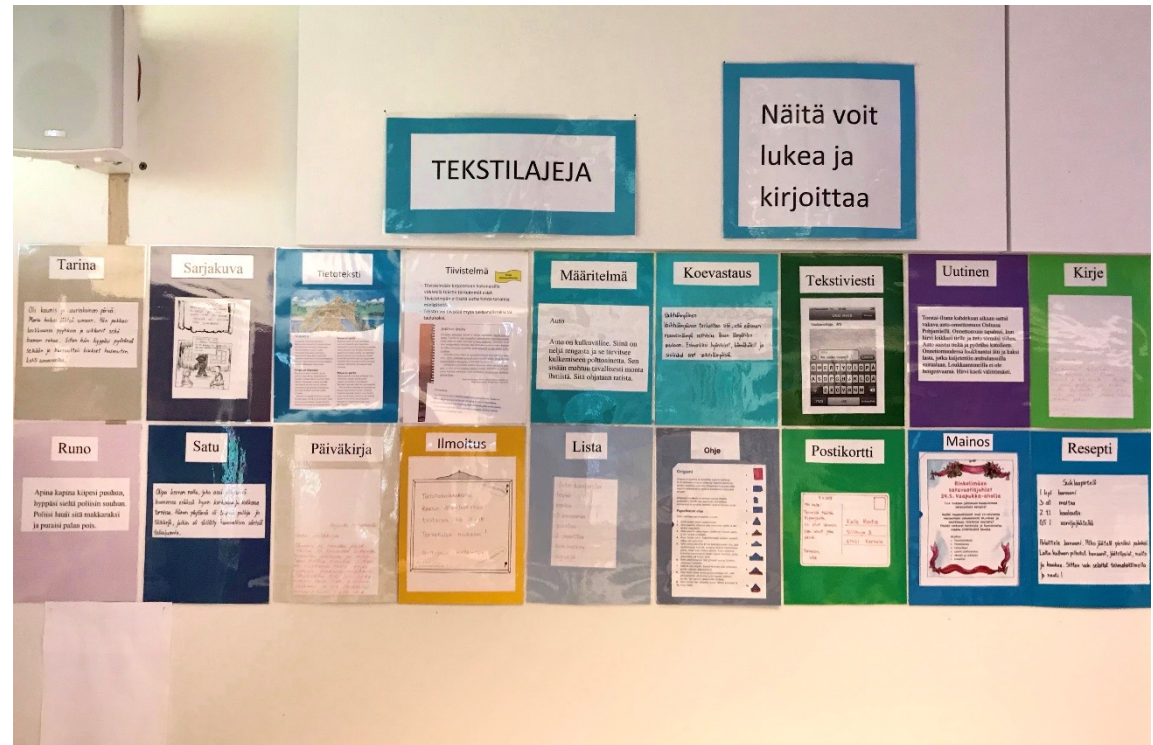
Puheen rytmi,
äänenpainot,
eleet ja ilmeet
tukevat
merkityksen
ymmärtämistä

Tutut ihmiset ja
usein käytetyt
fraasit tukevat
arjen kielen
oppimista

Tiedonalojen kieli

Millaisia tekstilajeja koulussa tarvitaan?

Kaikilla oppitunneilla

- Opetä oman oppiaineesi tehtävänäntokieltä
 - Tee, kirjoita, laske, ratkaise
 - Luettele, päättelee, määrittele, tulkitse
 - **Keksi**, selitä, mieti, pohdi
 - Jäsennä, listaa, erittelee
- Kielitaidon kaikkien osa-alueiden vahvistaminen

Miten (kielitietoinen) opettaja voi auttaa oppilasta?

Kaikki alkaa kielellisesti vastuullisesta koulusta ja hyvästä oppilaantuntemuksesta.

Miten (kielitetoinen) opettaja voi auttaa oppilasta?

- Optimaalisen lähikehityksen vyöhyke (Lev Vygotsky)
 - Kohdenna oppimisaktiviteetit tälle vyöhykkeelle
- Kiinnostu jokaisesta oppilaasta
- Oppilaan tuntemus! Arvioi oppilaan tieto- ja taitotaso sekä suomen kielen ymmärrys
- Tarjoa tuki ja ohjaus oppilaan senhetkiselle oppimistasolle
- Eriytä riittävästi, jotta jokaisella on mahdollisuus edetä
- Opiskelutaitojen merkitys korostuu
 - Yksilöllinen tukeminen – kaksi ensimmäistä vuotta kaikkein merkityksellisimmät

Miten (kielitietoinen) opettaja voi auttaa oppilasta?

- Jokainen opettaja tiedostaa olevansa myös oman oppiaineensa kielen opettaja
- Kieli on oppimisen kohde kaikissa oppiaineissa
 - Ota tavaksi **käsitteiden avaaminen ja selittäminen** – kaikki hyötyvät
 - **Käsitelistat opetusjakson alussa** – oppilas voi kääntää ne omalle äidinkielelleen
 - Esimerkkejä sisältävien **sanastojen laatiminen** yhdessä oppilaiden kanssa ennakoivasti
 - **Oppiaineksen ja keskeisten käsitteiden jäsentäminen ja visualisointi osaksi oppimisympäristöä**

Rakennustelineteorია (Scaffolding)

- Rakennusteline toimii kielikuvana opetuksen rakenteelle, jossa opettaja rakentaa rakennustelineet opetuksen tueksi
- Vaatii opiskeltavan asiakokonaisuuden tarkkaa jäsentämistä
 - mm. Visuaalinen tuki luokkatilassa, opiskeltavan aiheen palastelu, mallintaminen, ääneen ajattelu, aikaisempiin tietoverkkoihin liittäminen, kysymysten laatiminen, itsenäinen työskentely
- Tavoitteena on, että yhteisen työstämisen jälkeen oppilaat osaavat opiskellun asian itsenäisesti. Jos yhteisen työstämisen vaihe jätetään välistä ja siirrytään suoraan itsenäisen tekemisen vaiheeseen, moni oppilas putoaa eikä oppimista tapahdu

**Kaikki oppilaat
hyötyvät
kielitietoisista
metodeista**

Kielitietoisen
opettajan
tsekkauslista

Mitä voin tehdä opettajana?

Kielitietoisen opetuksen tueksi

Miten oppimista
arvioidaan eri
oppiaineissa?

Arviointi perusopetuksessa

- Maahanmuuttotaustaisten oppilaiden arviointi voi olla sanallista koko perusopetuksen ajan päättöarviointia lukuun ottamatta
- Oppilaan kielitaitoprofiili on usein epätasainen
 - Tulkitsemisen taidot kehittyvät usein nopeammin kuin tuottamisen taidot vrt. kuunteleminen ja puhuminen tai luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen
- Tukea arviointiin löytyy opetushallituksen sivuilta

Uudet arviointikriteerit - päättöarviointi

- Arviointilukua 6 päivitettiin Opetushallituksen 10.2.2020 antaman muutosmääräyksen mukaisesti.
- Opetuksen järjestäjät veivät luvun 6 opetussuunnitelmiinsa sellaisenaan ja ottivat käyttöön 1.8.2020 alkaen.
- Uusista päättöarvioinnin kriteereistä Opetushallitus päätti 30.12.2020.
- Uusissa päättöarvioinnin kriteereissä kuvataan, mitä osaamista oppilaalta edellytetään arvosanan 5, 7, 8 tai 9 saamiseksi.
- Kriteerit vietiin sellaisenaan paikallisiin opetussuunnitelmiin ja niitä käytettiin ensimmäisen kerran kevään 2022 päättöarvioinnissa.

Uudet arviointikriteerit – 6. vuosiluokka

- Opetushallitus julkisti kuudennen vuosiluokan lukuvuosiarvioinnin kriteerit 19.1.2023
- Uudet kriteerit kuvaavat osaamisen tasoa arvosanoille 5, 7, 8 ja 9
- Oppilaan lukuvuosiarviointi perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettyihin oppiaineen tavoitteisiin kyseisellä vuosiluokalla
- Uudistetut kriteerit otettiin käyttöön 1.8.2023 ja niitä sovelletaan kuudesluokkalaisten lukuvuosiarvioinnissa keväällä 2024
- Kevään 2023 aikana opetuksen järjestäjät päivittivät uudet kriteerit paikallisiin opetussuunnitelmiin sellaisenaan.

Sanallista vai numeerista arviointia?

- Arviointi voi olla sanallista vuosiluokilla 1–3.
- Vuosiluokkien 4–8 lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa annetaan numeroarvosanat. (POPS, ARVIOINTILUKU 6, 2020)
- Maahanmuuttotilanteen oppilaan arviointi voi olla sanallista päättöarviointiin saakka

Arviointi osana oppimis- prosessia

- Suunnittele arviointi osaksi oppimisprosessia
- Varmista, että arviointi kohdistuu siihen mitä on opetettu (lähikehityksen vyöhyke)
- Vaihtoehtoiset arviointitavat
- Varmista, että oppilas ymmärtää arviointikriteerit
- Huolehdi, että arviointi ei mittaa kielen hallintaa, jos on tarkoitus mitata sisältöä
- Anna kuitenkin rohkaisevaa palautetta myös kielestä -> ohjaa oppiaineelle tyypilliseen kielenkäyttöön

Arvioi

- Käytä sellaisia tehtävätyyppejä, joita on harjoiteltu
- Vasta valmistavasta opetuksesta siirtynyt oppilas pystyy vastaamaan, kun tekstilajeja ja vastausmalleja on harjoiteltu opetuksen yhteydessä

Apua arvioinnin toteuttamiseen

- **Arvioidaan opetettujen sisältöjen oppimista – ei suomen kielen taitoa**
- Monipuolinen arviointi
 - Valmiit muistiinpanot
 - Kirjat auki-koe
 - Suullinen testi tai näyttökoe
 - Annetaan oppilaalle etukäteen kysymykset ja vastaukset
 - Ryhmäkokeet
 - Tukisanalistat ja käsitelistat
 - Erilaisten kääntäjäohjelmien käyttö tukena
 - Enemmän aikaa kokeen suorittamiseen
 - Portfolion käyttö – kerätään osaamista osoittavia töitä

22 askelta kielellisesti tuettuun arviointiin

Oppimis- suunnitelma

- S2-oppimäärä antaa jo itsessään mahdollisuuden joustavaan etenemiseen ja omien tavoitteiden asettamiseen
- **Yleisen tuen työkalupakin** kaikki keinot käyttöön
- Jos yleisen tuen keinot eivät riitä, siirrytään tuen portailla eteenpäin
- Oppilaalla on oikeus tukiopetukseen ja erityisopettajan tukeen
- Oppilaan kielen oppimiselle tulee antaa aikaa ja nähdä **kehittymässä olevan kielitaidon** vaikutus kaikkeen oppimiseen

Tuen portaavat

YLEINEN TUKI

- kuuluu kaikille
- sisältää kielellisen tuen
- oppimissuunnitelma jo alkuvaiheessa
- voidaan laatia VSOP

TEHOSTETTU TUKI

- kun yleinen tuki ei riitä
- perusteena voi olla kehittyvä kielitaito
- erityiset painoalueet voidaan määritellä oppimissuunnitelmassa

ERITYINEN TUKI

- kun kaikki tukimuodot käytössä säännöllisesti ja pitkään
- perusteena ei voi olla kehittyvä kielitaito

Mikäli tavalliset opetus- järjestelyt eivät riitä

VSOP

- Voidaan tehdä jo yleisen tuen oppilaille
- Laaditaan oma opinto-ohjelma
- Mahdollistaa joustavan etenemisen vuosiluokkiin sitomattomasti

Opiskelun erityiset painoalueet

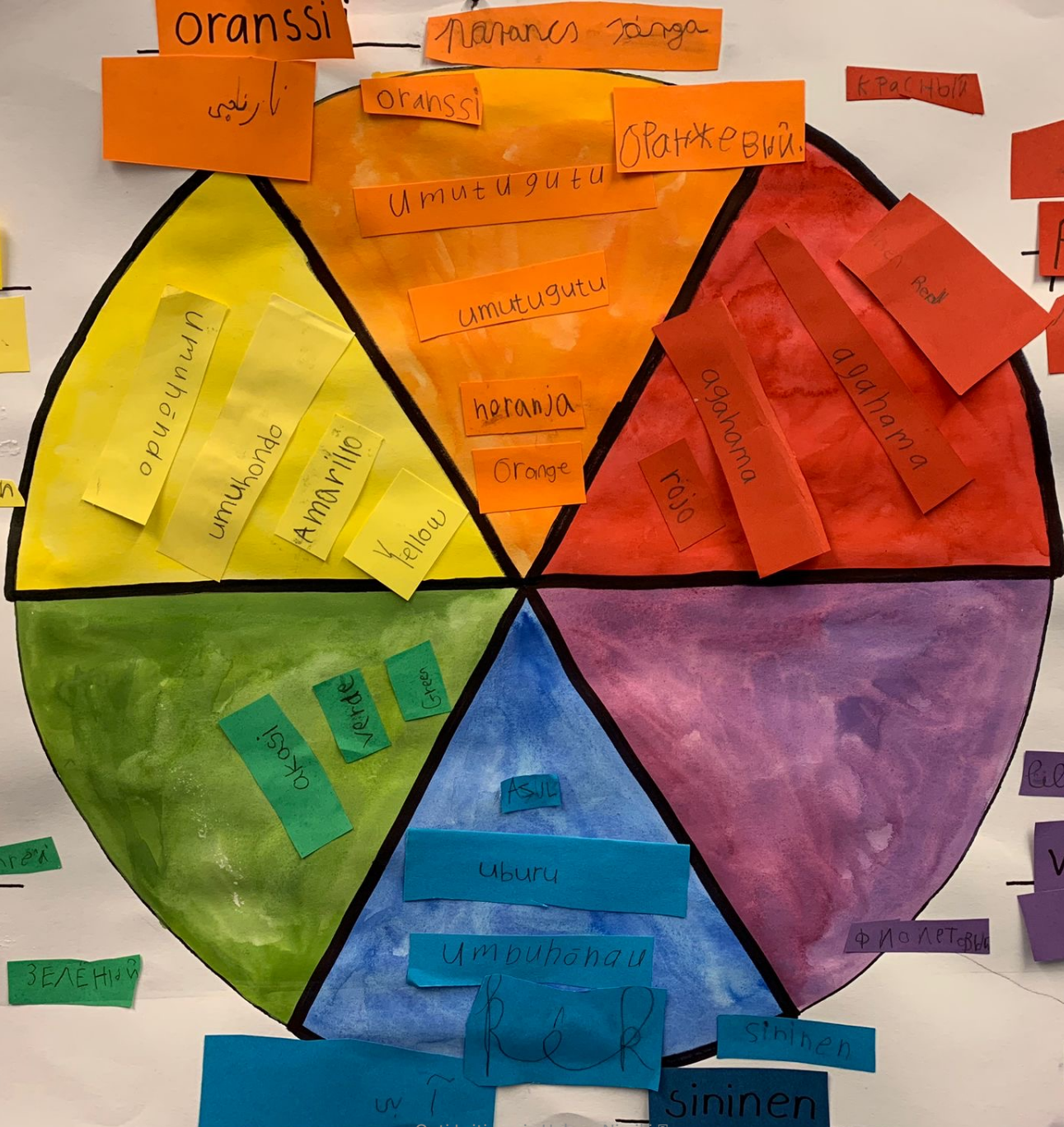
- Voidaan laatia tehostetun tuen tai erityisen tuen oppilaille (oppimissuunnitelma/hojks)
- Perustuu tietyn vuosiluokan oppiaineen ydinsisältöihin

HOJKS

- Erityisen tuen päätös

Kielitietoinen oppimisympäristö

oranssi

نارنجی رنگا

نارنجی

oranssi

Оранжевий.

КРАСНЫЙ

umutugutu

umutugutu

heranja

Orange

rojo

Red

alabama

punainen

پون

punainen

keltainen

زرد

رنگا

келтэй

keltainen

umuhondo

umuhondo

Amarillo

Yellow

سبز

vihreä

vihreä

zöld

ЗЕЛЕНИЙ

akosi

Verde

Grass

Asul

uburu

umbuhonu

كول

سبز

Outi Laitinen ja Helena Nissilä

sininen

sininen

lila

violetti

بنفش

violetti

morado

voilet

Kuvataiteen sanastoa

Päävärit

Välivärit

Sivellin

Vesivärit

Vahaliidut

Hiili

Savi

Sarjakuva

Mainos

Grafiikka

Piirustus

Maalaus

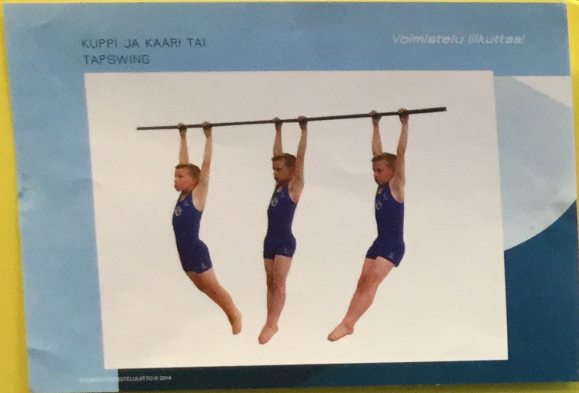
Veisto

Kollaasi

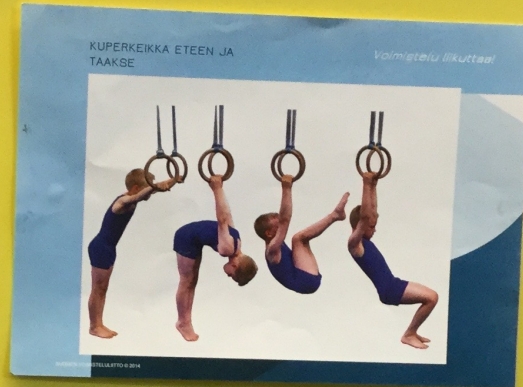
Perspektiivi

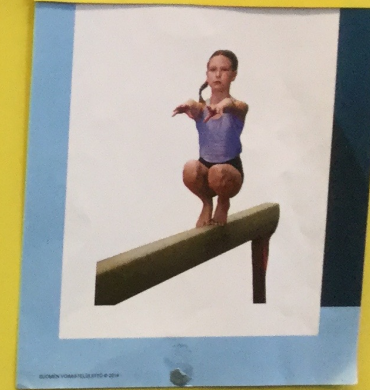
rekki

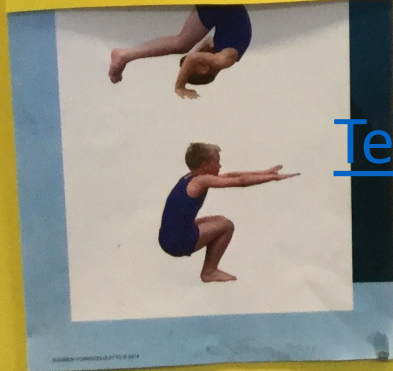
renkaat

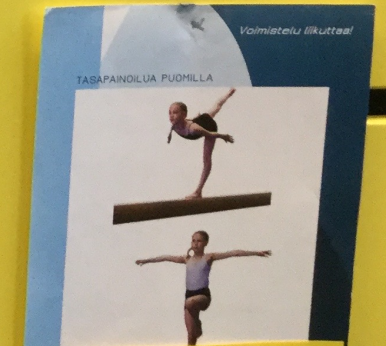
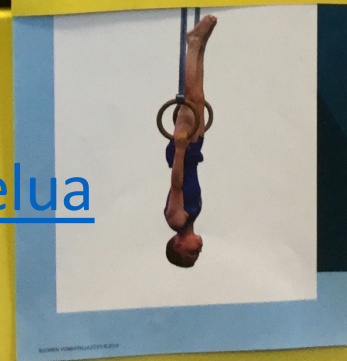
puomi

Kuperkeikka

riipunta

tasapainoilu

Telinevoimistelu

Telinevoimistelun sanastoa

rekki

renkaat

hevonen

patja

puomi

puolapuut

trampoliini

ponkku

köysi

kuperkeikka

volti

kärrynpyörä

riippua

ponnistaa

kiivetä

hypätä

Kovien käsitöiden sanastoa

PUU	METALLI	MUOVI	SAHA	SAHATA
LEIKATA	MUOVATA	NAULATA	TAIVUTTAA	HÖYLÄ
HÖYLÄTÄ	KATKAISTA	MITTA	MITATA	PENSSELI
MAALI	MAALATA	HIOA	HITSATA	MITATA
TALTATA	PORA	PORATA	LIITTÄÄ	JUOTTAA

Pehmeiden käsitöiden sanastoa

Ompelu	Neula	Lanka	Ompelukone	Kaava
Sakset	Puola	Paininjalka	Puikot	Silmukka
Silmukoiden luominen	Päättely	Neuloa	Virkata	Aloitussilmukka
sormivirkkaus	Kiinteäsilmukka	ketju	Huovutus	Villa

VIRKKAUSOHJEITA

ALOITUSSILMUKKA

SORMIVIRKKAUS

KETJUSILMUKKA (KJS)

KIINTEÄ SILMUKKA (KS)

KETJUSILMUKKA (KJS)
VASENKÄTINEN

KIINTEÄ SILMUKKA (KS)
VASENKÄTINEN

Musiikin sanastoa

Laulu

Laulaa

Säkeistö

Kertosäe

Soittaa

Piano

kosketinsoitin

Rummut

Lyömäsoitin

Nokkahuilu

Marakassi

Xylofoni

Triangeli

Kantele

Rytmi

Kokonuotti

Neljäsosanuotti
TAA

Kahdeksasosanuotti
TITI

Tauko

Orkesteri

Jokainen opettaja on
oman oppiaineensa
tiedonalan kielen
opettaja

–

kielitietoisista
metodeista hyötyvät
kaikki oppilaat

YHTEENLASKU

plus
 $2 + 3 = 5$
 yhteenlaskettavat summa

VÄHENNYS-
LASKU

miinus
 $5 - 3 = 2$
 vähenevä vähentäjä erotus

Ma-te-ma-tiik-ka

kertomerkki
KERTOLASKU
 $2 \cdot 5 = 10$
 kerrottava kertoja tulo

jakomerkki
JAKOLASKU
 $10 : 2 = 5$
 jaettava jakaja osamaara

Keräyskartonkiin saa laittaa

Ihminen

kehonosat

sisäelimet

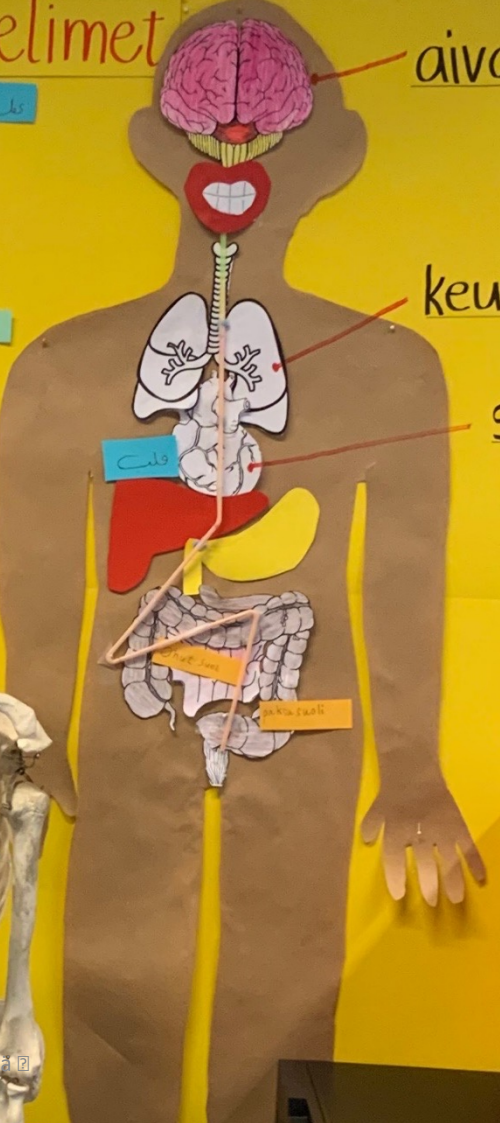
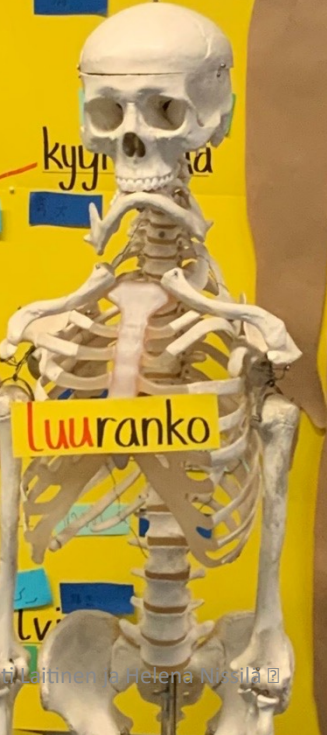
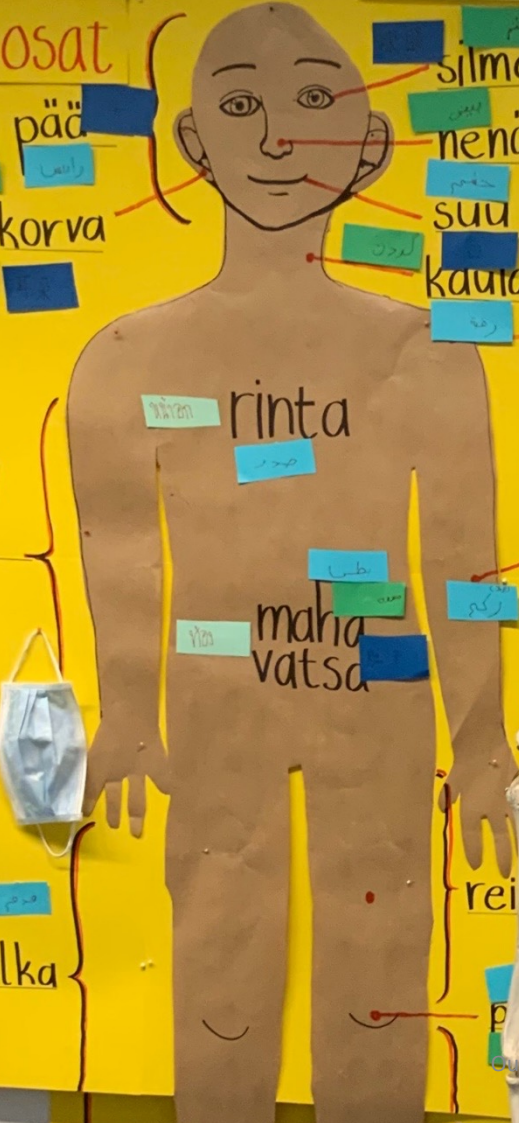
ppi

Minulla on hammas kipeä.

Minulla on maha kipeä.

Minulla on jalka kipeä.

Minä oksennan.

pää
korva

silmä
nenä
suu
kaula
olkapää

rinta
maha
vatsa

käsi

kyyriä

Luuranko

aivot

keuhkot

sydän

jalka

Kiitos, ขอบคุณ, Köszönöm,
Дякую, سپاسگزارم, Gracias,
Thank you

Outi Laitinen

Valo

outi.laitinen@oulu.fi

Helena Nissilä

S2-opettaja

helena.nissila@oulu.fi

Lähteitä

- Apua arviointiin -koulutus. Oppimisen tuen sekä maahanmuuttotaustaisten oppilaiden arviointikysymyksiä. OPH, 2021.
Saatavilla: <https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Oppimisen%20tuen%20seka%CC%88%20maahanmuuttotaustaisten%20oppilaiden%20arviointikysymyksia%CC%88.pdf>
- Dweck, C.: Mindset: The new psychology of success. New York: Ballantine Books, 2006.
- Kuukka, K., Rapatti, K. Reiman, N.: Kielitaidon kehittymistä edistämässä — S2-oppimäärää opiskelevan oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi. OPH 2023.
- Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 muutokset. OPH, 2020.
Saatavilla: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen-arviointiluku-10-2-2020_1.pdf
- Opiskelun erityiset painoalueet eriyttämisen menetelmänä. OPH.
Saatavilla: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/opiskelun-erityiset-painoalueet-eriyttamisen-menetelmana>
- POPS 2014.
Saatavilla: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/perusopetuksen-opetussuunnitelman-perusteet>
- Yhä useampi oppilas opiskelee vuosiluokkiin sitomattomasti. Valteri, 2021.
Saatavilla: <https://www.valteri.fi/artikkelit/yha-useampi-oppilas-opiskelee-vuosiluokkiin-sitomattomasti/>

Linkkejä

- [Kielitietoisen opettajan opas eNorssi](#)
- [kehittyvän kielitaidon kuvausasteikko](#)
- [Kuudennen vuosiluokan kriteerit](#)
- [Maahanmuuttaja opetusryhmässäni Opetushallituksen esite](#)
- [Matematiikan ja äidinkielen taidot alkuopetuksen aikana Karvin raportti](#)
- [Oma kieli - oma mieli. Oppilaan oma äidinkieli, Opetushallituksen esite.](#)
- [Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitus](#)
- [Oulun normaalikoulun valmistavan opetuksen opetussuunnitelma](#)
- [Opetushallituksen esite Valmistavasta opetuksesta](#)
- [Perusopetuksen päättövaiheen arviointi S2 Karvin raportti](#)
- [S2-opetuksen nykytila ja kehittämistarpeet OKM-raportti](#)
- [Suomi toisena kielenä Opetushallituksen esite.](#)
- [Tunne kieli-verkkomateriaali](#)
- [Valmistavan opetuksen vaikuttavuuden arviointia Karvin raportti](#)
- [Valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet](#)
- [Eriarvoistumisen ehkäiseminen edellyttää maahanmuuttotaustaisen väestön kieli- ja perustaitojen turvaamista, Karvin julkaisu 7/23](#)